ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΣΥΡΙΑ Α΄ - ΠΑΛΜΥΡΑ*

Γράφει ο Παναγιώτης Γεωργίου Δημάκης

Ένα ταξίδι στην Συρία, είναι ένα ταξίδι στην άλλη Μεγάλη Ελλάδα, της Μέσης Ανατολής. Η διαχρονική ακολουθία των Μνημείων, που έχουν σχέση με την Ελλάδα, είναι ατελείωτη. Οι ίδιοι οι Σύριοι, ένα σύνολο εθνοτικών ομάδων, που έχουν διατηρήσει μέσα στο χρόνο, την ανεξιθρησκεία, την ειρηνική συμβίωση, τον πολυφυλετισμό, κατά την διδαχή του Μεγ. Αλεξάνδρου, στο πλήθος των διαφορετικών ομάδων στη βάση του πολιτισμού, της γλώσσας και της διαστρωματικής κοινωνικής παρουσίας.

Φωτό 1. Βεδουΐνοι της Παλμύρας. Έξοχο φυλετικό δείγμα. Χαλδαία, Βαβυλωνία, Γεβουσαία, η φιλοκαλία, στο κάλυμμα της κεφαλής μόνο απέμεινε και μία λάμψη από την χάρη της Ισταρ στα φτωχικά της ενδύματα.

Είναι ιδιαίτερα φιλικοί και σέβονται τους Έλληνες, «Γιουνάν» μας αποκαλούν, ενώ οι Βεδουίνοι της Ερήμου, με την λέξη «Γιουνάν», σχηματίζουν με τα δάκτυλα, γύρω από τα αυτιά, το σχήμα της κεφαλής του Κριού, υπαινισσόμενοι το γνωστό παγκόσμιο νόμισμα του Μ. Αλεξάνδρου, υιού του Άμμωνα. Η δε ενθύμησή του είναι ζώσα, στην καθημερινότητα των ντόπιων, ως «Iscender». Η πληθώρα των ελληνικών ονομάτων πόλεων, Λαοδίκεια, Βέρροια, Εύρωπος, Ουγκαριτ (Ρας – Σάμρα πρώτο φωνητικό αλφάβητο), τα ελληνορθόδοξα μοναστήρια, Μααλούλα με την Μονή της Αγίας Θέκλας όπου ομιλείται ακόμη η αραμαϊκή διάλεκτος των χρόνων του Κυρίου, θέατρα ελληνιστικά, Σελευκίδες (φωτό 2), φλέβες και αρτηρίες, που μας ενώνουν με γλώσσα και πολιτισμό, με τους εν Συρία λαούς, που οι ανατροπές του πολέμου, απειλούν όλες τις κοινωνικές συμβάσεις, από ένα αδελφοκτόνο, ακατανόητο πόλεμο, με δημόσιους αποκεφαλισμούς και άλλα που αναθεωρούν και αμφισβητούν, όλα τα εξελικτικά βήματα, των κοινωνιών, που άρχισαν ακριβώς από εκεί, από την Εδέμ στην κοιλάδα του Ευφράτη, ενώ καταλήγει σε συντριβή, με πελέκια και ανατινάξεις αρχαίων θησαυρών και μνημείων. Όλα αυτά, ανακαλούν την μεγάλη σύγκρουση των Εθνών, στο Καντές όπου συγκρούστηκαν οι μεγάλες δυνάμεις της εποχής, οι Αιγύπτιοι και οι Χετταίοι χωρίς νικητές και νικημένους, φαίνεται να είναι η βάση της λέξης Αρμαγεδδών (από την πόλη Μεγιδδώ), της προφητείας που αναφέρεται και στην Αποκάλυψη.

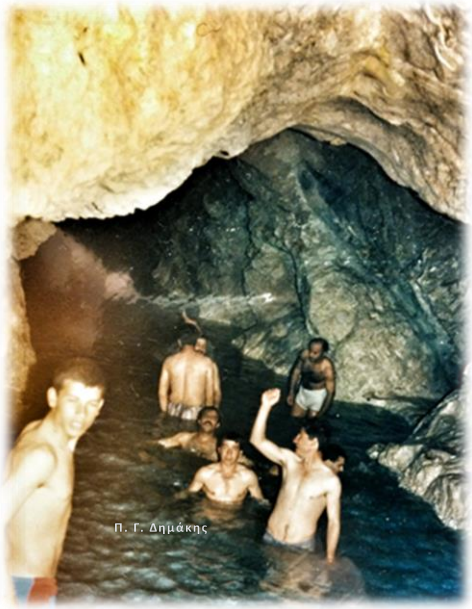

Φωτό 2. Κιονοστοιχία στην Παλμύρα, στο βάθος το αραβικό φρούριο Qala'at ibn Maan

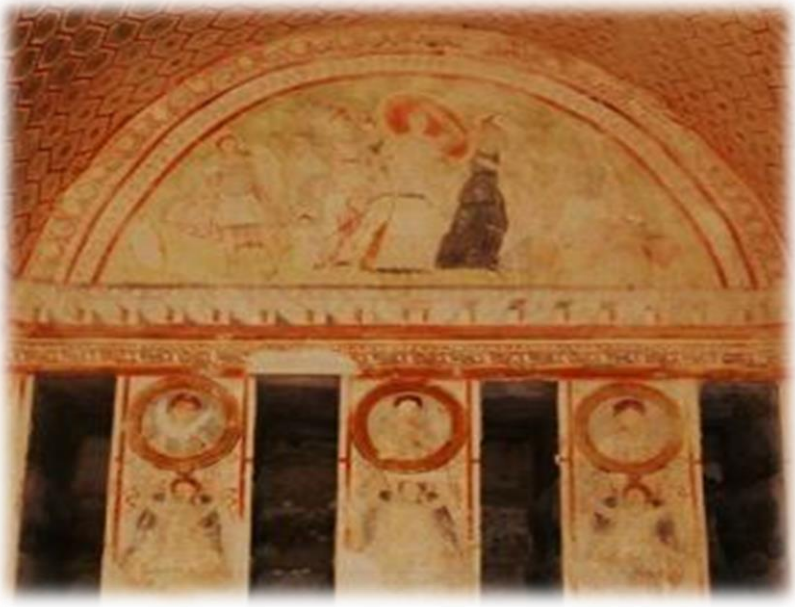

Φωτό 3. Η Σεπτιμία Ζηνοβία, σεβαστή, Αυγούστα, αναγράφεται στα νομίσματα με ελληνική και παλμυρική γραφή. Η Κλεοπάτρα της Ερήμου. Πολύγλωσση, με ελληνική παιδεία, μαθήτρια του φιλοσόφου Κάσσιου Λογγίνου, απήγγειλε Όμηρο και μελετούσε Πλάτωνα, προωθούσε την Ελληνική παιδεία, το θέατρο, με ελληνικές τραγωδίες. Μία αληθινή Βασίλισσα, που εστρατήγησε για μια νέα εποχή, που είχεν οραματισθεί, ώσπου ο αυτοκράτορας Αυρηλιανός, στην μάχη της Έμεσσας, την ενίκησε και την έσυρε δούλη, στον θρίαμβο του στη Ρώμη, δεμένη με χρυσές αλυσίδες, ακριβό τρόπαιο, σπάνιο θήραμα. Ως προσωπικότης αναφέρεται από τους βυζαντινούς ιστοριογράφους, τον Ζώσιμο 490μ.Χ., Ιστορία Νέα, Ζωναρά τον 12ου αι., επιτομή ιστοριών, εκδ. Teubner Leibsig, όπως και από τους άραβες, Adi Ibn Zayd αραβογριστιανό του 6ου αι., τον M. Al Tabari 839-923 κ.α.

Όμως ας επικεντρώσουμε, λόγω των αιματηρών γεγονότων, στην Παλμύρα και στην επαπειλούμενη καταστροφή στα μνημεία της, από ένα σμήνος μαυροντυμένων θηρίων, όχι ανθρώπων. Παρά την σημερινή υστέρηση της πατρίδας μας, σε πρακτικές δυνατότητες βοήθειας, αν συμπαρασταθούμε με κοινωνικό αυτοματισμό, την ολόψυχη στήριξή μας, στα πάθη, των κατοίκων της Παλμύρας, με τους οποίους προαιώνιοι δεσμοί μας ενώνουν** και κινδυνεύουν, να χαθούν, με την καταστροφή των δειγμάτων και τα ίχνη των Ελληνικού πολιτισμού, όπου κορυφαία θέση έχουν οι Ελληνικές επιγραφές, που είναι και οι πλέον ευάλωτες. Μάλιστα οι λίθοι και στήλες του δασμολογίου της Παλμύρας (Μουσείο Ερμιτάζ), με γραφή δίγλωσση, Ελληνικά και Παλμυρικά, είναι μοναδικό τεκμήριο, της παγκοσμιότητας της ελληνικής γλώσσας, στα πέρατα του κόσμου και στην πόλη αυτή, που ήταν η αφετηρία και η κατάληξη του Δρόμου του Μεταξιού. Η οδός αυτή του εμπορίου ήταν και οδός του πολιτισμού (αραβικά Qafila-καραβάνι), της ανταλλαγής αγαθών και ιδεών και της ώσμωσης των εθνοτικών ομάδων, διαφορετικών πολιτιστικών επιπεδων. Τα πλούτη που συσσωρεύτηκαν ανέβασαν τις φιλοδοξίες των εμπόρων προυχόντων, ιδιαίτερα την εποχή της Ζηνοβίας (φωτό 3), που εκήρυξε πόλεμο κατά της Ρώμης με πολλές επιτυχίες αρχικά, αλλά η πολεμική ισχύς της Ρώμης αυτή την εποχή ήταν τρομερή και ακατάβλητη. Έτσι κατελύθη το Κράτος αυτό της Ερήμου, όμως τα δείγματα του πολιτισμού του, παρέμειναν σε καλή κατάσταση μέχρι τις ημέρες μας και είναι θαυμαστά. Οι πρωτότυποι πυργοειδείς τάφοι υπέργειοι και υπόγειοι, οι κιονοστοιχίες, οι Ναοί, η αρμονική αρχιτεκτονική, που συνδυάζει ελληνικά, ρωμαϊκά και τοπικά στοιχεία, μία απέραντη υπαίθρια σκηνή θαυμάτων, που συνδυάζει Ελληνικά, Ρωμαϊκά και τοπικά στοιχεία ενώ τα άξια προσοχής ευρήματα που επισημαίνουμε τα υπόγεια Λουτρά (φωτό 4), που ήταν επισκέψιμα, το ταφικό μνημείο των Τριών Αδελφών και την αναφορά σ' ένα ασήμαντο πλάσμα ένα μικρό σταχτί πουλάκι της Ερήμου, τον θαμνοψάλτη (φωτό 6), που είναι έξω από τα τουριστικά προγράμματα, αλλά με την αναστάτωση του προαιώνιου χώρου διαβίωση του, από τις φονικές μάχες, αναστατώνονται και απειλούνται οι πυρήνες της αναπαραγωγής του.

Φωτό 4. Τα αρχαία λουτρά της Ζηνοβίας λεγόμενα, εν χρήσει ακόμη, ευρίσκονται όμως σε κακή κατάσταση. Στριφογυριστά, γλυστερά σκαλιά, υδρατμοί, γαλακτώδη νερά, Βεδουίνοι λουόμενοι. Τα νερά διαφεύγουν στην έρημο, από σκαλιστή στον βράχο, έξοδο.

Φωτό 5. Ο πυργόσχημος Τάφος των Τριών Αδελφών Ναϊμ – Μελλά – Σαϊντ, βαρβαρικά ονόματα, ελληνικές επιγραφές. Οι υπέργειοι και υπόγειοι τάφοι της Παλμύρας, ήσαν οικογενειακοί και έφταναν το ύψος ακόμη και 5 μέτρων. Στις ταφικές θήκες, σκαλίζουν τα πορτραίτα των νεκρών, που τους απέδιδαν φυσιοκρατικά με τα πραγματικά χαρακτηριστικά τους, αποτελούν μία τομή στα επιτάφια γλυπτά. Επίσης υπάρχει εξαιρετική διακόσμηση, φρέσκο. Η επιβλητική ατμόσφαιρα που περιρρέει είναι μοναδική, από τα ελληνικά πλασμένα πρόσωπα, τις επιγραφές που τα συνοδεύουν, εν λόγω εμμέτρω, πεζώ, ελληνικώ, που ήταν τότε ο δείκτης του υψηλού καλαισθητικού πολιτιστικού επιπέδου.

Φωτό 6. Ο θαμνοψάλτης της Tadmor (prunella modularis), είναι ένα μικρό σταχτί, πουλάκι, που επιζεί, στο άξενο τοπίο της ερήμου και τρέφεται με έντομα και σπόρους, των σκληρών και σπάνιων αγκαθιών. Με μία γλυκειά και καμπανιστή λαλιά, δεν βοά στην έρημο, αλλά ψάλλει την χαρά της ζωής και των ανυπεράσπιστων πλασμάτων, στην απεραντοσύνη της ερήμου. Ανα-το-λή - Ανα-το-λή - Ανα-το-λή. Οι σφοδρές πολεμικές συγκρούσεις, η επέλαση των αρμάτων, ο αντίλαλος των μαχών, έχουν διαταράξει τον φυσικό του χώρο και του πυρήνα της αναπαραγωγής του. Όταν μετά χρόνια, οι στρατοί που τώρα χορεύουν, τον χορό του θανάτου στην άμμο, τα κόκκαλα τους, θα ασπρίζουν στην άμμο, αδελφωμένα, νικητές και νικημένοι κάτω από τον ανίκητο ήλιο, θα υπάρχει ο θαμνοψάλτης, σκαρφαλωμένος στα κλαδάκια, για το Requiem, που αρμόζει;

* Το αρχαίο τοπικό όνομα ήταν Tadmor – Φοινικοδάσος. Παλμύρα (Pael maira) αραμαϊκά Tedmurtă – γαλλ. Palmier, φοινικιά κλπ.
** Πλησίον της Ταρτούς, έχει ιδρυθεί και υπάρχει και σήμερα ελληνόφωνο ακμαίο, Ελληνικό χωριό το Χαμιντιέ, από μουσουλμάνους, κρητικούς πρόσφυγες του προηγουμένου αιώνα....

Υ.Γ. Στο οδοιπορικό αυτό, στην Συρία Α΄, δεν επιχειρείται, να δοθεί μία καθοδηγητική, περιηγητική διαδρομή, στα συνήθη αξιοθέατα, αλλά μαζί με αυτά, η επικέντρωση, σε σημεία ειδικού ενδιαφέροντος, που αρέσουν στους ονειροβάτες, που θέλγονται, να ταξιδεύουν, προς την καθ' ημάς Ανατολή, απολαμβάνοντας τα ορατά και αναζητώντας τα αόρατα, ιππεύοντας το μυθικό πουλί Ροκ, στα ίχνη του Σίντι-Μπατ…